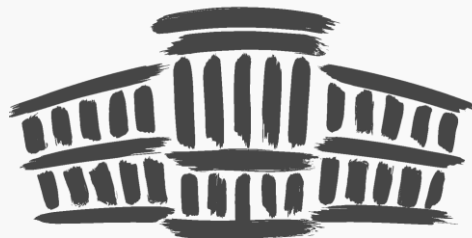

СУБОТИЦА
SZABADKA
SUBOTICA
SUBOTICA
2024

11. КОНФЕРЕНЦИЈА „ИКТ У ОБРАЗОВАЊУ”

КОМПЕТЕНЦИЈЕ

11. IKT AZ OKTATÁSBAN KONFERENCIA

КОМПЕТENCIÁK

11. KONFERENCIJA „IKT U OBRAZOVANJU”

КОМПЕТЕНЦИЈЕ

11TH ICT IN EDUCATION CONFERENCE

COMPETENCES

11. Конференција „ИКТ у образовању”

Компетенције
Зборник радова

Датум одржавања: 7–8. новембар 2024.

Место: Универзитет у Новом Саду, Учитељски факултет на мађарском наставном језику,
Суботица, ул. Штросмајерова 11., Република Србија

11. IKT az Oktatásban Konferencia

Kompetenciák
Tanulmánygyűjtemény

A konferencia időpontja: 2024. november 7–8.

Helyszíne: Újvidéki Egyetem, Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar,
Szabadka, Strossmayer utca 11., Szerb Köztársaság

11. Konferencija „ИКТ u obrazovanju”

Kompetencije
Zbornik radova

Datum održavanja: 7–8. studeni 2024.

Mjesto: Sveučilište u Novom Sadu, Učiteljski fakultet na mađarskom nastavnom jeziku,
Subotica, ul. Strossmayerova 11., Republika Srbija

11th ICT in Education Conference

Competences
Papers of Studies

Date: November 7–8, 2024

Address: University of Novi Sad, Hungarian Language Teacher Training Faculty,
Subotica, 11 Štrosmajerova str., Republic of Serbia

Издавач

Универзитет у Новом Саду
Учитељски факултет на мађарском наставном језику
Суботица

Kiadó

Újvidéki Egyetem
Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar
Szabadka

Nakladnik

Sveučilište u Novom Sadu
Učiteljski fakultet na mađarskom nastavnom jeziku
Subotica

Publisher

University of Novi Sad
Hungarian Language Teacher Training Faculty
Subotica

Одговорни уредник / Felelős szerkesztő /

Одговorni urednik / Editor-in-chief

Valéria Pintér Krekić

Уредници / Szerkesztők / Urednici / Editors

Cintia Juhász Kovács

Zsolt Námesztovszki

Технички уредник / Tördelőszerkesztő /

Tehnički urednik / Layout editor

Attila Vinkó

Zsolt Vinkler

+381 (24) 624 444

magister.uns.ac.rs/conf

ict.conf@magister.uns.ac.rs

ISBN 978-86-81960-33-2

Суботица – Szabadka – Subotica – Subotica

2024

САДРЖАЈ
TARTALOM
SADRŽAJ
CONTENTS

Tünde Lengyelne Molnár, Lajos Toldi	11
The Impact of Artificial Intelligence on the Education System	
Czeglédi László	20
Digitális könyvtárpedagógia, kritikus gondolkodás és az MI	
Gógh Előd, Kóvári Attila	27
Digitális támogatás és hozzáférhetőség a középfokú oktatásban	
Valentina Krstanović, Anita Tot	36
Društvene mreže u svakodnevnom životu djece i adolescenata	
Péter Antal	44
Education and Digitalization: Competences and Realities in Hungarian Public Education	
Györe Géza, Kubinger-Pillmann Judit, Bognár Amália	51
Eltérések és azonosságok a 3-4. és 5-6. osztályos digitális kultúra tankönyvekben	
Szabóné Balogh Ágota	61
The Future of Education – the Role of Artificial Intelligence	
Csilla Prantner	70
Innovative Approach to Creating Digital Learning Environments: Online Learning Monitored With Eye-Tracking	
Andreja Zubac, Irella Bogut, Krešimir Vidačić	78
Mikroučenje kroz aktivnosti održivoga razvoja u odgojno-obrazovnim ustanovama	
Zoltán Csernai	90
Supporting the Development of the Teaching Profession With Artificial Intelligence Tools	
Réka Racsko	100
Trends in Digital Education in the Light of Technology Adoption Models	
Автори / Szerzők / Autori / Authors	109

DIGITÁLIS KÖNYVTÁRPEDAGÓGIA, KRITIKUS GONDOLKODÁS ÉS AZ MI

CZEGLÉDI LÁSZLÓ

Eszterházy Károly Katolikus Egyetem, Eger, Magyarország
czegledi.laszlo@uni-eszterhazy.hu

Összefoglaló

Az előadásomat három részre bontottam. Elsőként röviden szeretnék beszélni a digitális könyvtárpedagógia alapjairól.

A következő részben egy fontos szervezetre hívom fel a figyelmet: A DLF (Digital Library Federation) egy alulról építkező gyakorlati közösség, amely a 2015-ös DLF Fórumot követő gyakorlati érdeklődésnek köszönhetően jött létre. A csoport mindenki számára nyitott, aki érdeklődik aziránt, hogyan alakítják tudásinfrastruktúrákat a digitális könyvtári rendszerek.

Végül a harmadik részben pedig egy nagyszabású virtuális fórumról szeretnék beszámolni, amely megelőzi konferenciánkat (saját értékeléssel, meglátásaimmal). Az előadásban felvázolom a fórum legfontosabb témáit, kiemelve a GLAM közösségi prioritásait az MI etikai vonatkozásában is. Másrészt pedig külön szekció foglalkozik a fórumon a kritikus gondolkodásra nevelés és az eszközhasználat arányainak kérdésével.

Kulcsszavak: digitális könyvtárpedagógia, digitális technológiák, kritikus gondolkodás, mesterséges intelligencia, Digital Library Federation

1. Digitális könyvtárpedagógia új alapokon

A digitális pedagógia és ezzel együtt a digitális könyvtárpedagógia is úgy tűnik szintet lép, vagy már szintet is lépett. A mesterséges intelligencia is beleszólt a fejlődésbe, mégpedig azzal, hogy meglehetősen gyorsan átugrott egy határt, amelyre a kisebb intézmények még korántsem felkészültek, sem elméleti, sem technikai területen.

Indult már néhány ilyen váratlan fordulat az oktatás és ezzel együtt a könyvtártudományok, szolgáltatások történetében. A továbblépés, valamint a lehetőségek esetleges megvalósulásáról sokan próbálnak vizionálni, némely esetben sikeresen.

A pedagógia területén természeti és technikai *determináltságot* különböztethetünk meg, meglátásom szerint jelenleg az egyén és a társadalom is (sőt a pedagógus szakma is) folyamatosan ütközteti a kettőt, ezek között a mérleg nyelve is folyamatosan billeg (bár időnként mintha a technikai oldal felé hajolna).

Számomra csak bizonyos szinten létezik determinált pedagógia és ennek könyvtárpedagógiai vonulata. Egyik sem előre meghatározott, meggyőzően nem bizonyítottak a determináltság változatai, ténye. Megpróbálom a digitális könyvtárpedagógia problémáin keresztül keresni a válaszokat, bár a viszonylag kevés tapasztalat alapján lehetséges, hogy csak a kérdések fognak szaporodni.

2. A digitális lét változásai

Mi lesz a gyermekeinkkel? Teszünk értük valamit, vagy hagyjuk sodródni őket az információk áradatában?

1. Mit csinálnak a gyermekeink a számítógéppel?
2. Hogyan fejlődnek a gyermekek az interaktív világban?
3. Mi az az internetgeneráció? Jó ez?
4. Létezik, de mit hozott nekünk a generációs robbanás?

„Az interaktív multimédia a képzeletnek nagyon kevés teret enged. ... Az írott szó ezzel szemben képeket, metaforákat hív életre, jelentése az olvasó képzeletének hatékony közreműködésével áll csak össze. ... ugyanilyen személyes közreműködés szükségeltetik ahhoz is, hogy felismerjük, mit jelent életünkben a digitális létezés.” (Negroponte, 2002: 12).

Digitális gyermekkor? Van ilyen? Sajnos van, csak nem az, amire 30 évvel ezelőtt gondoltunk.

A digitális létezés számtalan kérdést vet fel, amelyeket sokszor nehéz lefordítani a mindennapok gyakorlatára. Új fogalmak, jelenségek, vagy akár mondhatjuk életformák keletkeztek. Az egyik ilyen kifejezés a digitális gyermekkor. Sem a pedagógia, sem a könyvtárpedagógia változásai nem vizsgálhatók anélkül, hogy ennek jelenségeivel ne foglalkoznánk.

Fel kell tenni olyan kérdéseket, amelyek szükségesek a problémák feldolgozásához: Mit csinálnak a gyermekeink a számítógéppel? Hogyan fejlődnek a gyermekek az interaktív világban? Mi az az internetgeneráció? Lesz-e generációs robbanás? stb. (Tapscott, 2001) Mindezeket összegezve végül meg kell kérdezni:

Átértékelődik-e, áthelyeződik-e a digitális szakadék az eszközök harcáról az információfelhasználás területére? Véleményem szerint ez már meg is történt. A problémák fókuszja változott eszközhasználatról az információhasználat kérdéseire. A 2000-es évek elejétől már a mi egyetemünkön is foglalkozunk az informatizálás területén a *technikai eszközök integrációjával*, majd később a mobil eszközök oktatásba történő integrálásával. (Antal és Stókáné, 2015) Jelen esetben pedig a valódi feladat az, hogy mindezeket a problémákat hogyan tudjuk beilleszteni az oktatási környezetbe, és milyen segítséget tud ehhez a könyvtár és a könyvtárpedagógia nyújtani. (Czeglédi, 2015)

3. A könyvtárpedagógia helye a digitális pedagógiában

Gyerekként nagyon örültem egy könyvnek, amit szinte lapozgattam és olvastam: A változó világ (Mérő, 1972). A borítón egy egysínű vasút, tartalmában újszerű volt, legalábbis egy tízéves gyermek számára, abban a korban. Ugyanakkor mára már tudjuk, hogy állandóságok nélkül nem lehet tartós változásokat létrehozni. A digitális pedagógia ma már nem csak egy kérdés, hanem módszer, eszköz és feladat. Mindezek együttesen kihatással vannak a pedagógia minden területére, így a könyvtárpedagógiára is.

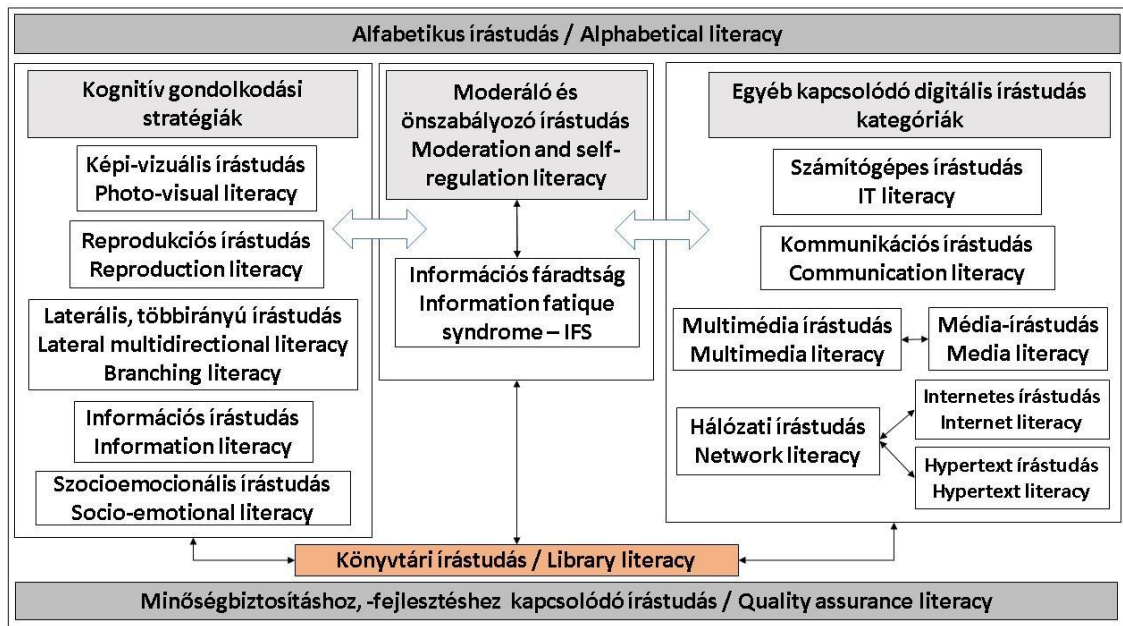
A *könyvtárpedagógia* sokkal összetettebb terület mit gondolnánk (Dömsödy, 2003: 15). Ugyanakkor a terjedelmes kitekintési lehetőségeket nem feltétlenül kapcsolódási pontoknak nevezném, hanem szerves összefonódásnak, ami a Dömsödy Andrea által felsorolt területekre kivétel nélkül mindre vonatkozik.

A könyvtárpedagógia gyakorlati alkalmazásai számtalan szempontot felvetnek. Ezek között megjelennek a *digitális írástudás* elsajátítható, sőt elsajátítandó képességei, az eszközhasználat, az életkori sajátosságokat figyelembe vevő módszertani elgondolások stb.

Elsőként szükséges tanulmányozni a különböző írástudás elemek rendszerét, és eldönteni, hogy ezek közül melyek azok, amelyek elsajátításához segítséget tudunk vagy akarunk nyújtani. Fontos kijelölni ezeket az irányvonalakat, hiszen a könyvtárpedagógiai programunkat alapvetően meghatározhatja.

Sorra kell vennünk a kognitív gondolkodási stratégiákat, a moderáló, önszabályozó és egyéb írástudás kategóriákat. A képzések hatékonysága nagyban múlhat azon, hogy ezeket a képességeket milyen mértékben, milyen szervezethez, milyen módszertani átgondolásokkal fejlesztjük. (Czeglédi, 2015)

Újra át kell gondolnunk a digitális írástudás összetett struktúráját. Vajon mi valósult meg, vagy valósulhat meg ezekből? Milyen tanulói és oktatói szinten, milyen mértékben, a felsoroltak közül mennyit birtokolnak vagy fognak birtokolni az említett szereplők?

1. ábra. A digitális írástudások rendszere (Czeglédi, 2015) (Aphék, 2005 alapján)

A digitális pedagógia, könyvtárpedagógia eszközeinek, használatának mértéke befolyásolhatja az információhasználók különböző korosztályainak szociális érzékenységét. Gondoljunk csak a *szocioemocionális írástudásra*, amely számtalan nehezen meghatározható vagy nehezen befolyásolható tényezőt tartalmaz (a jó és a rossz megkülönböztetése, diszkréció, őszinteség, becsületesség, etikett-etikett stb.) (Aphék, 2005)

Ne gondoljuk, hogy az „*internetgeneráció*” birtokában van ezeknek az írástudás elemeknek! A tapasztalat azt mutatja, hogy jelentős hányaduk megfelelő segítség nélkül, valódi digitális írástudás hiányában elvész az internetes keresők, közösségi oldalak stb. útvesztőiben.

A könyvtárpedagógia egyik fő célkitűzése, hogy megismertesse a tanulókat a megbízható, ellenőrzött információszerezés lehetőségeivel, valamint tanácsokat, segítséget nyújtson a megszerzett információ hatékony, értő felhasználásához. (Czeglédi, 2018)

Nagyon fontos, hogy ne csak az eszközhasználat fejlesztésére fektessük a hangsúlyt, hanem adjunk teret az eszközök által hozzáférhetővé tett információ hatékony és értő módon történő felhasználására. Az információ ismerete, felhasználása élmény, életérzés legyen, mindez többek között az eszközök magas szintű használatának elsajátítása révén válik valóra. Ugyanakkor ne felejtsük el: *az információt nem csak elektronikus úton lehet közvetíteni!* Erre kiváló példákat találhatunk a kommunikációs technológiák fejlesztésének új eszközei között is, például a LEGO® eszközökkel támogatott foglalkozások esetében. (Lengyel, Racsó és Szűcs, 2021)

Meglátásom szerint itt kapcsolódhat be a történetbe a mesterséges intelligencia, és a feladat, hogy miként tudjuk beintegrálni a digitális írástudások rendszerébe (1. ábra).

4. A digitális könyvtárpedagógia és a mesterséges intelligencia kapcsolódási pontjai

Elsőként szükséges megemlíteni a legfrissebb átfogó jogi dokumentumot, amely a nemzetközi egységesítésről szól a *mesterséges intelligencia szabályozásának* terén: Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2024/1689 rendelete (2024. június 13.) a mesterséges intelligenciára vonatkozó harmonizált szabályok megállapításáról [...].

„A rendelet célja, hogy a mesterséges intelligencia működését érthetőbbé és átláthatóbbá tegye, beleértve ebbe a manipulált tartalmak jelölésének kötelezettségét. A jogszabály kockázatalapú megközelítést alkalmaz és ennek megfelelően több kategóriát nevez meg az MI-rendszerekre vonatkozóan, a minimálistól kezdve a magas kockázatig. Ezek a besorolások kötelezik majd a fejlesztőt, gyártót, illetve üzemeltető cégeket a szabályozási keretek megfelelő alkalmazására, az előírt biztonsági intézkedések megtételére. Azt, hogy milyen bonyolult és átfogó szabályozásról van szó jól jelzi, hogy csak a jogszabály preambuluma 180 bekezdésből áll.” (Tóth, 2024) Ezek mellett pedig vizsgálni kell a szerzői jogi vonatkozásokat is, bár európai uniós szinten sajnos ezek sem egységesek.

Tóth András (2024), a Gazdasági Versenyhivatal elnökhelyettese a rendelettel kapcsolatban megjegyzi, hogy „*Versenyhátrányt okozhat Európának a mesterséges intelligencia túlszabályozása*”.

Természetesen más problémák is felmerülnek, amelyeket már a legfrissebb kutatások is tárgyalnak. Az egyik ilyen fontos kérdés például, hogy az UNESCO International Bureau of Education (IBE) intézményének egy nemrég megjelent tanulmányában is megjelenik az a szó, hogy „*csalás*” (*cheating*) (Hughes, 2024). Ez a szó nem csak oktatási környezetben, de bárhol rossz érzéseket kelt. Félreértés ne essék nem csak az oktatásra vonatkozik, hanem arra, hogy vélelmek szerint könnyebb a generatív mesterséges intelligencia miatt véghez vinni a különböző tevékenységeket, és ennek ellentételezésére olyan megoldásokat kell terveznünk, ahol ez már nem lehetséges. (Vajon lesz majd ilyen?)

Ugyanakkor meg kell erősítenünk a *deontológiai feladatokat* is (kötelesség, erkölcs, etika stb.), amelyek erősítik, hogy a csalás helytelen dolog. (Ez lényegét tekintve tükrözi az előzőekben említett szocioemocionális írástudás kapcsán megfogalmazott tényezőket.) A másik oldalról pedig nem szabad elzárni a konstruktív megoldásokat sem, vagyis miért ne használjuk a mesterséges intelligencia által biztosított adaptív, aszinkron, automatizált tevékenységeket, ha ezek segítik a tanulást?

5. A digitális könyvtárpedagógia kapcsolata a mesterséges intelligenciával

Az első feladat ebben az összefüggésben, hogy áttekintsük a folyamatot, hogy miként jutunk el a hagyományos tevékenységektől a mesterséges intelligenciával támogatott könyvtári, oktatási tevékenységekig.

1. Kognitív gondolkodás.
2. Konstruktív gondolkodás.
3. Kritikus gondolkodás.
4. A kritikus gondolkodás eredményei alapján módosítani lehet a konstruktív gondolkodás által eltervezett tevékenységek paramétereit, vagy akár némelyik ötletet elvetni, kizárni, újra gondolni.

A *kognitív gondolkodás* olyan tevékenységeket foglal magába, amelyek részben gondolkodási, részben megismerési funkciókat takarnak. Két nagy csoportot különíthetünk el (Keményné, 2009):

Közvetlen megismerési folyamatok

1. érzékelés
2. észlelés
3. figyelem

Közvetett megismerési folyamatok

1. emlékezés
2. képzelet

Ezek mellett vagy akár ezeken belül megjelennek magasabb rendű gondolkodási feladatok is (pl. tanulás, döntés, tervezés, problémamegoldás stb.).

A következő lépésben a *konstruktív gondolkodás* tulajdonképpen ezekből építkezik. A konstruktív gondolkodás a különböző megoldási módok, sémák új helyzetekben történő alkalmazása, felhasználása. Edna Apek (2005) magyarázatában *reprodukciós írástudásként* említi (1. ábra). Salvador Dali bajszos Mona Lisa-ját hozza fel példaként, azaz egy új kihívással kerülünk szembe, amelynek lényege, hogy a meglévő – és folyamatosan létrejövő – hatalmas mennyiségű szellemi kincseinket innovatív módon tudjuk használni, hasznosítani és így alakítsunk ki új koncepciókat, formákat. (A mesterséges intelligencia esetében ehhez kapcsolódnak például a különféle képalkotó-szerkesztő programok.)

A kérdések szinte önmaguktól merülnek fel:

1. Biztos, hogy jó lesz az, ha ezeknek a funkcióknak egyes részeit (vagy akár teljesen) a mesterséges intelligenciára bízunk?
2. Nem vezethet ez akár egyfajta kognitív ellustuláshoz, tétlenséghez?
3. Csökkenhet-e a konstruktív gondolkodás képessége?
3. A mesterséges intelligencia képességpótló és/vagy képességfokozó? (Rab, 2024)
4. A mesterséges intelligencia miként alakítja át majd a tartalomipart?

A válaszokat még nem látjuk, ehhez szükség lesz sok-sok tapasztalat begyűjtésére, a jogi környezet alaposabb és szélesebb körű áttekintést biztosító szabályozására és természetesen a technológiák fejlődésére, kiteljesedésére.

6. Kritikus gondolkodás, mesterséges intelligencia, könyvtár

Addig is míg az említett kérdésekre nem kapunk autentikus válaszokat, segítségünkre lesz a kritikus gondolkodás és a könyvtárpedagógia.

Az előzőekben felvázolt problémáknak egyik legfontosabb orvoslása a kritikus gondolkodás megtanítása az oktatási intézményekben többek között a könyvtárpedagógia segítségével. Az első ábrán a könyvtári írástudás és a minőséghez kapcsolódó írástudás jórészt erről szól. A Steve Jobs film mottóját idézve: *Gondolkozz másképp!* Bár meglehetősen messze állok Jobs egyéniségétől, de a róla alkotott kép alapján hozzátenném: *Gondolkozz kritikusan!*

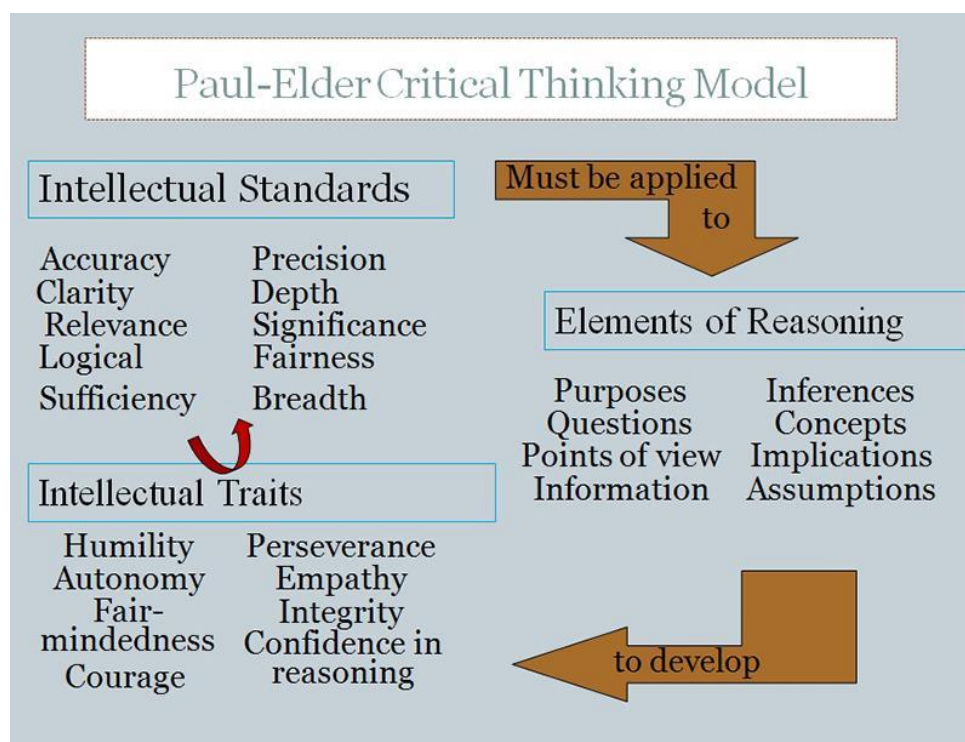
Hogyan áll össze a kép a fejezet címében említett hármaskörül? A könyvtár és a könyvtárpedagógia tudománya első helyen mindig a kritikus gondolkodást hirdeti, a világ tudósai ezt számtalanszor bebizonyították. Ráadásul az autentikus információk megszerzése (függetlenül egyéb információszerzési módoktól) sok esetben a szakemberek segítségét követeli (mégsem teljesen működik az önálló autentikus információszerzés?).

A rövid bevezető után pillantsunk rá a kritikus gondolkodásra, mint az információszerzés és -értékelés problémájára.

A *kritikus gondolkodás* az a gondolkodásmód – bármilyen tárgyról, tartalomról vagy problémáról legyen szó –, amelyben a gondolkodó javítja gondolkodásának minőségét azért, hogy ügyesen átveszi a gondolkodásban rejlő struktúrákat, és intellektuális mértékeket alkalmaz rájuk. (Paul és Elder, 2001).

A *Paul-Elder keretrendszer* három összetevőből áll (Paul és Elder, 2010):

1. A gondolat elemei (gondolkodás, érvelés, okfejtés).
2. Az intellektuális mértékek, amelyeket az érvelés elemeire alkalmazni kell.
3. A művelt, kritikai gondolkodóhoz kapcsolódó intellektuális tulajdonságok, amelyek az intellektuális normáknak a gondolkodás elemeire való következetes alkalmazásából származnak.

2. ábra. A Paul-Elder kritikus gondolkodás model

A tanulmány terjedelmének kereteibe nem fér bele a teljes elemzése az ábrának, az irodalomjegyzékben közzétett linkeken azonban bárki részletesen tanulmányozhatja.

Egy kivételt szeretnék tenni: A szerzők szerint, amennyiben a felvázolt gondolkodási normákat (természetesen a kritikus gondolkodást szem előtt tartva) következetesen alkalmazzuk, akkor eredményként kialakulhatnak a következő *intellektuális tulajdonságok* (Paul és Elder, 2010):

1. Intellektuális alázat
2. Intellektuális bátorság
3. Intellektuális empátia
4. Szellemi autonómia
5. Intellektuális integritás
6. Szellemi kitartás
7. Az értelemben vetett bizalom
8. Tisztességes gondolkodás

Valójában eddig is ezekről a képességekről, gondolkodásmódokról beszéltünk, csak esetleg más kifejezésekkel, más aspektusból.

A mesterséges intelligencia nem tud kritikusan gondolkodni, hiszen csak a saját kritikus gondolatainkat szűri össze. A könyvtár és ezzel együtt az oktatók, kutatók és a könyvtáros szakemberek szükségesek ahhoz, hogy mielőtt bármilyen mesterséges intelligenciával kapcsolatos feladatra belevágnánk kérjük ki a megfelelő szakemberek véleményét.

Az utolsó kérdések közé tartoznak azok, amelyek az oktatási intézmények (jelen esetben a felsőoktatás) szerepéről szólnak, adott esetben miként tudja használni a felsőoktatási könyvtárak által nyújtott lehetőségeket egy intézmény, vagy miként tudják az oktatási intézmények segíteni a felsőoktatási könyvtárakat ebben a tevékenységben, és hogyan tudja támogatni a felsőoktatási könyvtár a saját intézményét ezeknek a lehetőségeknek az etikus, szabályos használatának erősítésében.

A felsőoktatásban különösen nagy jelentősége van a kritikus gondolkodásnak. A könyvtár szerepe ennek támogatásában egyre erősödik. A mesterséges intelligenciával kapcsolatban ellenben számomra egyre több kérdés merül fel (zárszóként):

1. Mennyire autentikus a mesterséges intelligenciát igénybe vevő források többsége?
2. Ki fogja ezeket vizsgálni, ellenőrizni?
3. A könyvtárak eddigi megbízhatósága megkérdőjeleződik-e vagy sem?
4. Mi történik a hiteles források használatával, a forráskritikával hosszútávon?

8. Digital Library Federation

Végül szeretnék röviden írni arról a szervezetről, amely ugyan egy országban (USA) tevékenykedik elsősorban, de a könyvtári területen számtalan innovációval foglalkozik. Nem szánok rá annyit terjedelmet, amennyit akartam, de néhány szempontot felvillantánék:

1. Nyílt digitális könyvtári szabványok, szoftverek, interfészek, infrastruktúra és legjobb gyakorlatok.
2. Digitális felügyelet, kutatási adatok kezelése, digitális gyűjtemények felépítése és megőrzése.
3. Digitális humán tudományok támogatása.
4. Kapcsolatok erősítése a digitális könyvtári szakemberek és a kapcsolódó szakmák, ágazatok és kutatási területek között.
5. A digitális könyvtári munka társadalmi összefüggéseinek és hatásának vizsgálata, beleértve a felügyelet és a kormányzati nyilvántartások átláthatóságának és elszámoltathatóságának kérdéseit is.

A többi csak linkek szintjén szeretném megmutatni, mindenki böngésszen kedvére:

Digital Library Federation. Forrás: <https://www.diglib.org>

Digital Library Pedagogy. Forrás: <https://www.diglib.org/groups/digital-library-pedagogy>

The DLF Forum is a multi-day experience for learning, networking, and skill building.

Forrás: <https://forum2024.diglib.org/virtual-program-schedule/>

GLAM (Galleries, Libraries, Archives, and Museums). Forrás:

<https://www.diglib.org/opportunities/fellowships/glam-cross-pollinator-program/>

IRODALOMJEGYZÉK

- Antal Péter és Stókáné Palkó Mária (2015): Mobil eszközök alkalmazása iskolai környezetben. *Sárospataki pedagógiai füzetek*, különszám, 193-211.
- Aphek, Edna (2005): *Digital, highly connected children: Implications for education*. Forrás: <https://www.creativityatwork.com/digital-highly-connected-children-implications-for-education-by-dr-edna-aphek/>
- Czeplédi László (2015): *Könyvtár és oktatás*. Eger: Líceum. 19-23.
- Czeplédi László (2018): A digitális pedagógia könyvtárpedagógiai kérdései. In: Karlovitz János Tibor (szerk.): *Elmélet és gyakorlat a neveléstudományok és szakmódszertanok köréből*. Komárno, Szlovákia : International Research Institute, 29-34.
- Dömsödy Andrea (2003): *Könyvtár-pedagógia*. Budapest: Könyvtárostanárok Egyesülete, Flaccus.
- Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2024/1689 rendelete (2024. június 13.) a mesterséges intelligenciára vonatkozó harmonizált szabályok megállapításáról [...]. Forrás: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=OJ%3AL_202401689
- Hughes, Conrad (2024): *Critical Thinking and Generative Artificial Intelligence*. Forrás: <https://www.ibe.unesco.org/en/articles/critical-thinking-and-generative-artificial-intelligence>
- Keményné Pálffy Katalin (2009): *Alapozó pszichológia*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.
- Lengyelne Molnár Tünde, Racsko, Réka és Szűts, Zoltán (2021): A kommunikációs kompetencia fejlesztésének új lehetőségei: digitális történetmesélés LEGO® eszközzel. *Gyermeknevelés*, 9. 1. 327-339.
- Mérő József (1972): *A változó világ*. Budapest: Tankönyvkiadó.
- Negroponte, Nicholas (2002): *Digitális létezés*. Budapest: Typotex.
- Paul, R. és Elder, L. (2010): *The miniature guide to critical thinking concepts and tools*. Dillon Beach: Foundation for Critical Thinking Press. Forrás: <https://louisville.edu/ideastoaaction/about/criticalthinking/framework>
- Rab Árpád (2024): *Van esélye az embernek, avagy kell-e félnünk a mesterséges intelligenciától?* Forrás: <https://eoq.hu/szakkb/podium/rab241028.pdf>
- Tapscott, Don (2001): *Digitális gyermekkor*. Budapest: Kossuth, IÉF.
- Tóth András (2024): Augusztus 1-jén hatályba lép az AI Act, az első mesterséges intelligencia szabályozás. „Versenyhátrányt okozhat Európának a mesterséges intelligencia túlszabályozása”. Budapest: GVH Podcast. Forrás: https://www.gvh.hu/pfile/file?path=/sajtoszoba/sajtokozlemenyek/sajtokozlemenyek/2024-es-sajtokozlemenyek/sk_2024_07_31_ai-act-gvh-podcast-toth-a&inline=true

DIGITAL LIBRARY PEDAGOGY, CRITICAL THINKING AND AI**Abstract**

I divided my presentation into three parts. First, I would like to talk briefly about the basics of digital library pedagogy.

In the following section, I would like to draw attention to an important organization: The DLF (Digital Library Federation) is a grassroots community of practice, which was created thanks to the interest of practitioners following the 2015 DLF Forum. The group is open to anyone who is interested in how digital library systems shape our knowledge infrastructure.

Finally, in the third part, I would like to report on a large-scale virtual forum that precedes our conference (with my own assessment and insights). In the presentation, I will outline the most important topics of the forum, highlighting GLAM's community priorities in the ethical aspect of AI as well. On the other hand, a separate section at the forum deals with the question of education for critical thinking and the ratio of tool use.

Keywords: *digital library pedagogy, digital technologies, critical thinking, artificial intelligence, Digital Library Federation*

CIP - Каталогизација у публикацији
Библиотека Матице српске, Нови Сад

371.13(082)
371.3(082)

КОНФЕРЕНЦИЈА "ИКТ у образовању" (11 ; 2024 ; Суботица)

Зборник радова [Електронски извор] / 11. конференција "ИКТ у образовању" [са темом] "Компетенције", 7-8. новембар 2024, Суботица ; [уредници Cintia Juhász Kovács, Zsolt Námesztovszki]. - Суботица : Учитељски факултет на мађарском наставном језику, 2024

Начин приступа (URL): <https://magister.uns.ac.rs/publ/2024/978-86-81960-33-2>. - Насл. са насловног екрана. - Опис заснован на стању на дан 21.1.2025. - Радови на више језика. - Лат. и ћир. - Библиографија уз сваки рад. - Резиме на енгл. језику уз сваки рад.

ISBN 978-86-81960-33-2

а) Учитељи - образовање - Зборници б) Настава - Методика - Зборници

COBISS.SR-ID 161483273